

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio I. de Constitutionibus in genere, earúmque obligatione & effectu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

mereantur. De quibus uti & pluribus alijs fidei nostræ articulis in hoc c. *propositis*, vide *Theologos*, & *Controversistas*.

Quæritur 2. Quinam errores damnentur circa Myſterium SS. Trinitatis in c. 2. h. 1. *Reſp.* Damnari errores Joachimi Abbatis, quos docuit circa Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, contra Petrum Lombardum, Magiſtrum ſententiarum, cujus Doctrinam circa Myſterium approbavit *Concil. Lateran. in cit. c. 2.* & damnari etiam perverſiſſimum dogma inſij Almarici, ut loquitur c. quod vide. Quæritur 3. Quales errores damnentur in c. *unicob. i. in 6.* circa proceſſionem Spiritûs Sancti? *Reſp.* deſiniri in hoc c. contra errorem Græcorum, quod Spiritus Sanctus ab æterno

à Patre & Filio, non tanquam ex duobus Principijs, ſed tanquam ex uno principio; non duabus ſpirationibus, ſed unica ſpiratione procedat; & omnes qui hoc negare præſumpſerint, damnari & reprobari. Quæritur 4. Quæ dogmata proponantur tenenda, & qui errores reprobenentur in *Clem. Vn. h. 1. Reſp.* plura etiam in *hac Clem.* Fidei dogmata deſiniri circa Chriſti incarnati, & paſſi myſteria, circa veram Eccleſiam, circa Baptiſmum &c. & damnari eorum ſententiam, qui putant animam rationalem non eſſe formam humani corporis &c. vide relatam *Clem.* cujus doctrinam circa inſuſionem gratiæ, & virtutum ſupernaturalium Theologicarum in Baptiſmo, approbat *Trident. Seſſ. 6. c. 7.*

T I T V L V S I I. DE CONSTITUTIONIBUS.

S E C T I O I.

De Constitutionibus in genere, earumque obligatione & effectu.

§. I.

Quid & quomplex ſit Constitutio?

R *Esp.* 1. Constitutionem dupliciter ſumi poſſe, 1. quidem generaliter & latè, pro quocunq; jure humano ſcripto, ſive à Principe, ſive ab inferiore, qui tamen jus habet ferendæ legiſ, conditum illud ſit. 2. Specialiter & ſtrictè, *Compend. Pirhing.*

ætè, pro illo jure ſcripto, quod vel ſummus Pontifex, vel Imperator, vel alius ſupremus Princeps ſtatuit, *Can. Constitutio. diſt. 2.*

Reſp. 2. Constitutiones alias eſſe Civiles, quæ à ſæculari poteſtate latæ ſunt; alias eſſe Canonicas, quæ à poteſtate Eccleſiaſtica latæ ſunt: & ſi velis de Constitutionibus latè acceptis loqui, ſicuti Constitutiones civiles aliæ dicuntur leges, aliæ Plebiſcita, aliæ Senatus Conſulta, aliæ Principum placita, aliæ edicta Prætorum, & aliæ Reſponſa prudentum *§. conſtat & ſeqq. Inſtit. de jure nat. gent. &c.* ita Canonicæ etiam Constitutiones

B

in

in plures species subdividi possunt, ut alia dicatur Canon, Constitutio scil. edita in Concilio; alia dicatur Decretum, Constitutio scil. edita à Pontifice de consilio Cardin. ad nullius consultationem, alia dicatur Epistola decretalis, Constitutio scil. à Papa, ad consultationem alterius, vel cum, vel sine consilio Cardin. scripto transmissa & publicata; aliæ denique alijs nominibus appellentur, juxta *Gloss. dist. 3. in summa v. omnes*: hodie tamen sæpe pro synonymis, sæpe in alium sensum ea accipiuntur.

§. II.

De potestate condendi leges, sive constitutiones.

Resp. 1. Constitutiones Ecclesiasticas posse condere in primis Summum Pontificem & alios Prælatos obtinentes jurisdictionem Episcopalem (juxta limites tamen suæ jurisdictionis) *c. fin. de off. legat. c. 1. & 11. §. 2. de majorit. & obed.*

Resp. 2. Posse etiam Constitutiones Ecclesiasticas facere Concilia, generale quidem, potest facere Constitutiones, quæ totam Ecclesiam obligent, si tamen illæ à Pontifice, ut tales approbentur: Provinciale verò vel Diocesanicum, infra limites suæ jurisdictionis *Can. Catholica dist. 11.*

Resp. 3. Posse etiam Constitutiones Ecclesiasticas facere Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, vacante sede, pro tota Diocesi; & alia collegia inferiora Ecclesiarum, saltem in rebus minoribus, pertinentibus ad suæ Communitatis administrationem, si tamen in vim statuti hæc talia obligent.

Resp. 4. Communitates etiam, seu Ordines Religiosos, eorumque Prælatos posse etiam Constitutiones Ecclesiasticas facere, juxta modum in regulis earum, aut consuetudine, vel per privilegia præscriptum, quorum omnium ratio est, Jurisdictio ad gubernandum concessa, quæ sine legum ferendarum potestate subsistere non potest.

Leges verò politicas sive Civiles facere possunt, 1. Summus Pontifex in terris temporali suo Dominio subjectis; Imperator pro imperio, Reges alij pro suis Regnis; Duces alij aut Principes supremi, vel liberæ Respublicæ, pro suis provincijs; aliique secundum limites suæ, sibi, à jure, vel à supremo Principe concessæ, aut per præscriptionem, consuetudinem vel per reservationem obtentæ potestatis, prout ex varijs legibus habetur, & probat jus gubernandi, vario tamen modo juxta voluntatem conferentium tale jus, restrictum.

§. III.

Quousque se extendat legislativa potestas humana.

1. **N**on extendit se potestas legislativa humana ad ea immutanda, vel relaxanda &c. quæ sunt juris naturalis, Divini aut gentium præceptiva aut prohibitiva &c. (neque enim inferior potest legem superioris abrogare, aut dispensando eam relaxare) potest tamen legislativa humana potestas mutare, aut tollere, non tantum ea, quæ sunt juris positivi humani, juxta Statum sui conditionem, sed etiam ea, quæ sunt juris naturalis &c. permissivi tantum, sicuti enim ars naturam, ita lex humana positiva per-

perficere nonnunquam potest jus naturale, suppleto v. g. quæ natura reliquit indefinita & indeterminata.

Potestatem tamen etiam legem naturalem interpretandi, seu declarandi in rebus Spiritualibus habet Magistratus Ecclesiasticus, & secularis in rebus politicis ac profanis: (neque enim qui declarat, immutat, aut de novo addit) ita tamē ut declaratio, seu interpretatio juris naturalis clara sit, si enim dubia sit declaratio talis à Laico Magistratu facta, ad iudicium Ecclesiæ spectat, declarare, quid tali in re sit faciendum, cum ad iudicium Ecclesiæ pertineat, declarare, an peccatum interveniat in tali declaratione.

2. Non potest vi legislativæ suæ potestatis humanæ per leges vel statuta, aliis sine justa causa auferre jus suum, iisque præjudicare, Magistratus seu Princeps etiam supremus *Argu. c. quæ in Ecclesiis 7. h. t.* quamvis enim Princeps talis jurisdictionem habeat in omnes suo imperio subiectos, non tamen habet dominium rerum privatarum ad subditos spectantium; ex iustâ tamen & urgente causa, ob publicam v. g. necessitatem, aut utilitatem, potest tale quid statuere (cum publicum bonum sit præstantius bono privato, & hoc meritò illi cedere debeat) quod tamē in dubio non censi debet fecisse (cū non facile utatur potestate extraordinariâ) & facilius præsumi potest derogare juri acquirendo, quàm acquisito, cum firmitus hoc sit, & certius.

§. VI.

Quomodo, & quando Leges sive Constitutiones humanae obligent?

Quod Leges sive Constitutiones humanae obligent in foro conscientiae, & sub peccato, patet ex *c. concupiscentia. 4. h. t.* ut enim iustis legibus obediant omnes subditi, non tantum Sacrae Literæ docent, ad *Roman. 13.* ubi dicitur: *Dei ordinationi resistere tales, & damnationem acquirere, sed lumine naturæ etiam notum est.*

Incipiunt autem obligare non prius, quàm sint publicè promulgatae *Can. in istis 3. §. leges distinct. 4.* ubique hoc enim, ut proponatur & denuntietur publicè Communitati, obligationem non possunt inducere Communitati.

Debent autem promulgari loco & tempore à legislatore præscriptis (si tamē locum & tempus promulgationi faciendæ determinavit Legislator) ita ut ab eo tempore, quod præscriptum est, Lex obligare incipiat, *c. cum singula 32. in fin. de præbend. in 6.* Sicut enim lex dependet à legislatoris voluntate, ita etiam ab ea dependet vis obligandi, vel si nec locus nec tempus promulgationis faciendæ, aut inchoandæ obligationis præscriptum sit, obligent leges Cæsareæ quidem, post duos menses elapsos, ab earum, in singulis provinciis facta promulgatione, *Authent. ut nova Constitutiones Novell. 66.* (Cum sufficere hoc tempus, & taliter facta promulgatio videatur, ut omnibus manifestè fiat nova Constitutio) Pontificiæ verò Constitutiones prohibitivæ aut præceptivæ, probabilis statim post earum promulgationem in Curia Romana factam, obligant (neque enim relata *Authent. ut nova Ec. in Jure Canonico recepta est, ut praxis communissima Curiae Romanæ docet, cau-*

fas orbis universi Romam delatas, juxta Constitutiones Pontificias Romae promulgatas decidens) ita tamen, ut quantum est ex se, ubique terrarum vim obligandi habeant, remotos vero & longius à Curia absentes, post tempus moraliter necessarium & sufficiens, ut lex promulgata in eorum notitiam devenire possit, spectata scilicet distantia locorum à Curia *c. 1. §. nec obstaret. De conse. concess. prebend. in 6.* cum modo impossibili lex obligare non possit; & hinc in effectu, nec quoad poenam, nec quoad culpam bonam fidem ignorantes promulgationem obligat.

Aliorum denique inferiorum Magistratum tam Ecclesiasticorum quam secularium leges, statim post earum promulgationem in Curia Principis vel Ecclesia Matrice, aut alio loco publico, secundum morem Patriae, vel Regionis factam, obligant, nisi aliud exprimat; neque enim aut leges positivae aliud requirunt, aut requirere videtur legislatorum talium jurisdicatio, quae tam ampla non est, ut peculiarem promulgationem in pluribus locis ad inducendam obligationem exigat.

Si vero sint leges irritantes contra us, vel alios actus &c. non prius obligant, saltem ex aequitate, si irritent contractum, jure naturali, vel divino validum, quam in singulis Provinciis, aut Diocesis, promulgatae sint, vel saltem alia via communiter sciuntur (ut ne scilicet, plus obfint, quam profint bono publico) nisi versentur circa beneficia, Professionem Religiosam, aut similes materias vel actus, in quibus Pontifex plenum jus habet disponendi, quae leges statim post promulgationem in Curia factam obli-

gant, ob plenam Pontificis circa tales res disponendi potestatem.

§. V.

An Obligent Leges, seu Constitutiones usum non receptae?

Leges & Constitutiones Canonicae post promulgationem, statim quidem obligant subditos ad eas acceptandas, tum quod sit ex parte legislatoris potestas obligandi subditos independentem ab horum acceptatione (ut ne vana illa sit & inefficax, si à populi consensu & acceptatione dependeat) *l. i. ff. de Constit. Princip. §. sed & quod Principi. Can. 1. Dist. 20.* tum quod merito hanc ipsam voluntatem taliter obligandi censeatur habere legislator, non tantum absolute loquens, praecipiens, & obligans, sed quod hoc magis expedire bono communi censeatur (nisi aliam suam voluntatem exprimat, qui legem tulit; vel à populo restricta illi potestas fuerit, dependens à populi acceptatione, quoad leges obligantes, quod de legislatore Civili quidem, non autem de Summo Pontifice dici potest) si tamen Constitutio talis vel lex, ex rationabili causa, ab initio non fuit recepta, nec observata, à tota Communitate aliqua, vel à majore illius parte, tandem definit respectu illorum obligare *arg. c. ult. de consuet. (si enim Constitutio, vel lex talis, recepta, & observata ab initio, abrogari tamē potest juxta *relat. c. per contrariam consuetudinem, poterit multo magis per talem non usum tolli lex nunquam in usum deducta, sive nunquam recepta*) & ita quidem, ut ad talis legis nunc receptae ablationem, sive fiat haec sciente, sive ignorante Principe, non requiratur certum tempus, sed sufficiat repugnancia*

tia populi, per actus legi contrarios in numero sufficiente, juxta arbitrium prudentium positos; cum Princeps, quamvis ignoret subditorum non usum, semper tamen censeatur habere illam voluntatem: quod nolit obligare, contra morem, seu usum populi. *Argu. c. 1. de consuet. in 6.* & virtualiter illam legem revocare censeatur, quæ facta est populo inutilis.

§. VI.

An Leges seu Constitutiones Canonica vel Civiles obligent etiam ignorantes?

Resp. I. Ignorantes invincibiliter legem promulgatam non obligari (in actu secundo) ad legis talis observacionem *Argu. c. 2. h. r.* (ubi enim invincibilis ignorantia, non potest committi culpa, cum ignorantia tollat voluntarium, ad omnem culpam requisitum) nisi lex esset præcisè irritans v. g. actum aliquem, certam præscribens formam &c. quo in casu contra talem legem præcisè irritantem factus actus nullus esset, quamvis cum invincibili ignorantia positus fuisset, cum irritatio talis non sit pœnalis culpam supponens, sed statuens certam formam pro bono communi.

Resp. II. Statutum etiam esse de jure Canonico *in c. 2. h. r. in 6.* ut sententiis quibuscunque (quæ animam ligant, censuris v. g.) non ligentur ignorantes, nisi crassa aut supina fuerit eorum ignorantia; non tantùm bono animatum exigente taliter non ligari ignorantes tales, sed ipsâ etiam censurarum naturâ, quæ non incurri solent, nisi à contumacibus, ubi autem est ignorantia invincibilis, ibi contumacia locum non habet.

§. VII.

An Lex vel Statutum obliget subditos extra territorium statuentis existentes?

Resp. Non ligari subditos statutis aut legibus, si extra territorium statuentis existant *c. 2. §. Statuto h. r. in 6.* (cum nemo possit extra terminos suæ jurisdictionis eam extendere) & consequenter puniri non possunt, si extra territorium statuentis contra statuta illius faciant (cum *extra territorium jus dicenti impune non pareatur*) nisi persona quidem extra territorium existat, actio verò, quæ ponitur aut omittitur, in ipso territorio poni aut omitti censeatur; vel res circa quam fit operatio, in ipso territorio existat; vel denique bonum & commodum ipsius territorii principaliter respiciat statutum tale, ut contra agens graviter illud lædat: His enim in casibus etiam extra territorium existentes, & contra statutum in suo territorio latum operantes delinquent; & pœnam in territorio statutam incurrunt Beneficiati, à suis Ecclesiis longiore tempore absentes, quam per statutum sui territorii liceat (cum residentiam omittant ibi, ubi Beneficium habeat) & qui extra territorium existentes, delictum quidem extra illud inchoant, intra illud tamen consumant, sagittam v. g. emittendo extra territorium, occidendo tamen hominem in ipso territorio existentem; & quibus prohibetur ob bonum Patriæ, extra territorium negotiari, frumentum exportare, cum hi non censeantur simpliciter extra territorium delinquere.

B 3

Resp II.

Resp. II. Hæc ipsa etiam vera esse, & asserti debere pari modo de subditis, qui intra territorium quidem, in locis tamen plenissimè à Domino jurisdictionis territorii exemptis, existunt (in ordine enim ad jurisdictionem æquiparatur locus talis exemptus, loco extra territorium sito) nisi quoad populum tali loco subditum non esset exemptus talis locus, sed præcisè ratione personarum privilegiatarum in tali loco habitantium, ob strictam scilicet exemptionis, ordinario loci talis, præjudicantis, interpretationem.

Resp. III. Præceptum tamen & sententia judicis ligat etiam extra territorium præcipientis, aut sententiam legitimam ferentis, cum enim ferantur hæc talia directe & immediatè personis subjectis, consequenter ubicunque persona fuerit, ligabitur illis.

§. VIII.

Quosnam obligent Constitutiones Canonicae sive Ecclesiasticae?

Resp. I. Canonum statuta, sive leges Ecclesiasticae, ligare omnes Christi fideles Ecclesiae subditos *c. 1. h. t.* (cum enim pro omnibus taliter subjectis ferantur leges tales, consequenter etiam omnes illis ligabuntur, si tamen legitime sint promulgatae, & usu contrario non abrogatae, sed receptae; neque particularis tantum sint, certo generi hominum tantum latae) non quidem quasi omnes obligentur omnibus quoad vim coactivam, cum Pontifex nulli jurisdictioni humanae subditus, à nemine cogi possit; sed quoad vim directivam, saltem indirectè, & ex æquitate naturali, quæ quis pa-

tilegem jubetur, quam ipse tulit *c. cum omnes 6. h. t.* nisi statui ac Dignitati non congruant.

Resp. II. In foro etiam externo sæculari juxta sacros Canones judicandum esse in materia Ecclesiastica, quidquid in jure Civili de tali materia decisum sit, cum tales Civiles decisiones per jus Canonicum correctæ sint, & ob defectum jurisdictionis in Civili Legislatore circa talem materiam nullæ sint.

§. IX.

Utrum Leges Civiles & Statuta Magistratus secularis obligent personas Ecclesiasticae?

Resp. I. Quæ expressè & nominatim de rebus, aut personis Ecclesiasticis, præcipiendo aliquid, aut prohibendo, decernunt, non obligare personas Ecclesiasticas *c. quæ in Ecclesiarum 7. h. t.* etiam si in commodum, & favorem Ecclesiarum disponant (cum tales leges ob defectum jurisdictionis ipso jure nullæ sint) sive deinde disponant in specie de bonis Ecclesiasticis Clericorum, aut Personarum Ecclesiasticarum, sive de bonis earum Patrimonialibus (cum certum sit, quod si persona exempta est, res illius etiam exemptæ sint, velut accessoriarum personis exemptis) quamvis bona talia intra Laicorum Principum v. g. districtum, aut territorium sita sint *c. 1. de immunit. Eccles. in 6.* (cum territorialis jurisdictionis non se extendat, nisi erga Personas, & Res subditas, quales non sunt exemptæ Personæ & Res Ecclesiasticorum, nisi bona Feudalia essent, quæ ex dispositione utriusque juris sub jurisdictione domini dire-

directi manent c. 6. & 7. de foro com-
pet. vel nisi lex Civilis disponat quidem
specificè de bonis aut personis Ecclesia-
sticis, nihil tamen præcipiat, aut prohi-
beat, sed merum favorem, seu Privile-
gium Clericis aut Personis Ecclesiasticis
concedat; neque enim dans privilegium
ullam jurisdictionem in privilegiatum ex-
ercent, cum possint enim extraneis,
non subditis dari privilegia.

Resp. II. Quòd, si Lex Civilis aut sta-
tutum Magistratùs secularis in genere
tantum præcipiat aliquid, aut prohibeat,
nullam in specie mentionem faciendo
Personarum aut rerum Ecclesiasticarum,
non comprehendantur personæ tales aut
earum bona in præjudicium earum, ver-
ba enim generalia legis talis, ut vim su-
am habeant, & justæ leges tales dicantur,
restringenda sunt ad limites potestatis
statuentis, ut non comprehendant, nisi
subditos.

Resp. III. Quæ verò Leges Civiles,
aut statuta Magistratùs secularis ob pu-
blicam R eipublicæ utilitatem in commu-
nitate sunt, circa materiam tam Cleri-
cis quàm Laicis communem (quales sunt,
materiæ contractuum, testamentorum,
judiciorum &c.) nec SS. Canonibus re-
pugnant, aut statum Clericalem dede-
cent, etiã à Clericis & Personis Eccle-
siasticis observari debent; non quidem
quasi directè illis legibus, ut à Laico Ma-
gistratu laici obligentur, aut quòd obli-
gentur quoad vim coactivam (cum de-
sit in legem talem ferente respectu ha-
rum personarum, tam ad cogendum,
quàm obligandum directè jurisdictione)
sed quòd illis obligentur, quoad vim di-
rectivam, saltem indirectè, vel quòd

æquitas naturalis exigat, ut aliis ejus-
dem Communitatis membris pro bono
publico circa talem materiam confor-
mentur.

S E C T I O II.

*De Legibus seu Constitutio-
nibus reprobatas seu prohibitis
jure Canonico.*

§. I.

*De Legibus & Statutis Civilibus,
quæ adversantur immunitati Eccle-
siastica.*

R*Esp. I.* Injustas eas esse, & irritas, de
utroque jure, sive directè sive indi-
rectè immunitati Ecclesiarum, aut Per-
sonarum Ecclesiasticarum, earumque re-
bus præjudicentur, merum onus v. g. aut
gravamen imponendo, aut juri acquisito
earum derogando. c. 7. & 10. h. t. c. no-
verit. 49. c. gravamen 53. de sent. exco. l.
placet. 5. l. privilegia. 12. authent. cassa.
Codice de SS. Ecclesiis. Videatur Bulla Ur-
ban. VIII. edita. 1641. die 23. Decemb. quæ
incipit, Romanus Pontifex, & extat in
Bullario Romano Tom. 4. Constit. 159.

Resp. II. In specie tales leges iniquas
& irritas enumerari illas, 1. quæ feruntur
de solvendis, ac præstandis vectigalibus,
angariis, collectis, & similibus exactio-
nibus, si ad Clericos aut Personas Eccle-
siasticas extendantur c. non minus. 4. & c.
adversus. 7. de immunitate Ecclesiarum.
c. 1. & 3. eodem in 6. c. quamquam. 4. de
consibus in 6. 2. Per quas sunt tribu-
taria prædia Ecclesiarum & Clericorum.
3. Per quas gravantur Personæ Ecclesia-
sticæ